Mishnah *Berakhot, chapter 4*

משנה ברכות פרק ד

א תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, עַד חֲצוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִלַּת הַמִּנְחָה עַד הָעֶרֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד פְּלַג הַמִּנְחָה. תְּפִלַּת הָעֶרֶב אֵין לָהּ קֶבַע. וְשֶׁל מוּסָפִין כָּל הַיּוֹם. (רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁבַע שָׁעוֹת): **ב** רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה הָיָה מִתְפַּלֵּל בִּכְנִיסָתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּבִיצִיאָתוֹ תְּפִלָּה קְצָרָה. אָמְרוּ לוֹ, מַה מָּקוֹם לִתְפִלָּה זוֹ. אָמַר לָהֶם, בִּכְנִיסָתִי אֲנִי

(1) The morning [*shaharit*] *tefillah* [can be said] until midday; Rabbi Yehudah says till the fourth hour [when there are exactly twelve hours in the day, (i.e., a third of the day) following the permissible time for the daily *tamid* sacrifice; the law is in accordance with Rabbi Yehudah]. The afternoon [*minhah*] prayer [can be said] till evening; Rabbi Yehudah says, Until the middle of the afternoon [*pelag minhah* — 1 1/4 hours before the evening]. The evening [*ma'ariv*] prayer has no fixed limit. The time for the additional [*musaf*] prayers is the whole of the day [i.e., if one recites *musaf* after the seventh hour, this is permitted, but is frowned upon]; Rabbi Yehudah says, till the seventh hour.

(2) Rabbi Nehunia ben HaKanah used to say a short prayer upon entering the Bet HaMidrash and upon exiting. They said to him: "What sort of prayer is this?"

רבנו עובדיה מברטנורא

א תפלת השחר עד חצות. שכן תמיד של שחר קרב עד חצות לרבנן. ולרבי יהודה אינו קרב אלא עד ארבע שעות ביום. ועד ארבע שעות, היינו עד סוף שעה רביעית שהוא שליש היום, בזמן שהיום י״ב שעות. וכן זמנה לעולם עד סוף שליש היום, לפי אורך הימים וקטנן, כדכתבינן לעיל גבי ק״ש. והלכה כר׳ יהודה: **תפלת המנחה עד הערב.** עד שתחשך: **עד פלג המנחה.** זמן מנחה קטנה הוא מתשע שעות ומחצה עד הלילה, שהם שתי שעות ומחצה. נמצא פלג המנחה, שהוא חצי שיעור זה, שעה ורביע. ופסק ההלכה בזה, דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד, והרוצה לעשות כדברי חכמים ולהתפלל תפלת המנחה עד הערב יעשה, ובלבד שלא יתפלל ערבית בזמן זה, שכיון שמחשיב אותו יום לענין שמתפלל בו מנחה, אינו יכול להחשיבו לילה ולהתפלל בו ערבית. ואם בא לעשות כדברי רבי יהודה שלא להתפלל מנחה אלא עד פלג המנחה, שהוא שעה ורביע קודם הלילה, עושה, ומשם ואילך יוכל להתפלל ערבית: **אין לה קבע.** זמנה כל הלילה. והא דתני אין לה קבע, ולא קתני זמנה כל הלילה, לאשמועינן דתפלת ערבית רשות, לפי שהיא כנגד הקרבת איברים ופדרים שקרבים כל הלילה, והנך רשות נינהו, שכיון שנזרק הדם נרצה הקרבן, אף על פי שנטמאו איברים ופדרים או שאבדו. ומיהו האידנא קבלוה עליהם כחובה: **ושל מוספין כל היום.** אם אחרה אחר שבע, יצא, אבל נקרא פושע. וכן הלכה: **ב מה מקום.** כלומר מה טיבה: **שלא תארע תקלה.** שלא יבוא מכשול על ידי, כדמפרש בברייתא, שלא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי, הרי רעה שתבא על

מִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא תֶאֱרַע תַּקָּלָה עַל יָדִי, וּבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן הוֹדָיָה עַל חֶלְקִי: **ג** רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בְּכָל יוֹם מִתְפַּלֵּל אָדָם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מֵעֵין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אִם שְׁגוּרָה תְפִלָּתוֹ בְּפִיו, יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְאִם לָאו, מֵעֵין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: **ד** רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הָעוֹשֶׂה תְפִלָּתוֹ קֶבַע, אֵין תְּפִלָּתוֹ תַחֲנוּנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, הַמְהַלֵּךְ בִּמְקוֹם סַכָּנָה, מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה. אוֹמֵר, הוֹשַׁע הַשֵּׁם אֶת עַמְּךָ אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, בְּכָל פָּרָשַׁת הָעִבּוּר יִהְיוּ

He replied: "When I enter, I pray that no offense should occur through me [e.g., by giving a wrong decision], and when I leave, I express thanks for my lot [as being one of the scholars; these two prayers are obligatory]."

(3) Rabban Gamliel says: Every day a man should say the *Shemoneh Esreh* [Eighteen Benedictions]. Rabbi Yehoshua says: An abbreviated eighteen [the beginning and end of each blessing and the middle in a shortened version, (see Bartenura for other explanation)]. Rabbi Akiva says: If he knows it fluently, he says the [complete] eighteen, and if not, an abbreviated eighteen.

(4) Rabbi Eliezer says: If a man makes his prayers a fixed task [i.e., burden], it is not a [genuine] supplication. Rabbi Yehoshua says: If one is traveling in a dangerous place, he says a short prayer, saying, "Save O Lord, Your people, the remnant of Israel; [even] when they move to sin, may their requirements be in

רבנו עובדיה מברטנורא

ידי, שאגרום להם שיענשו: **אני נותן הודיה על חלקי.** מודה על הטובה שחלק לי, ששם חלקי מיושבי בית המדרש. ושתי תפלות הללו בכניסתו לבית המדרש וביציאתו, חובה על כל איש ואיש לאמרן, דהכי אמרינן בברייתא, בכניסתו מה הוא אומר וביציאתו מהו אומר, משמע דחובה למימרינהו: **ג מעין שמונה עשרה.** אית דמפרשי בגמרא, שאומר מכל ברכה וברכה מן האמצעיות בקוצר וחותם על כל אחת ואחת. ואית דאמרי, הבינני ה׳ אלהינו לדעת דרכיך, שהיא ברכה אחת שיש בה מעין כל הברכות האמצעיות של שמונה עשרה, וחותם ברוך אתה ה׳ שומע תפלה: **אם שגורה תפלתו בפיו.** שהוא למוד ורגיל בה. והלכה כר׳ עקיבא, שמי שאין תפלתו שגורה בפיו או בשעת הדחק, מתפלל אדם שלש ראשונות וג׳ אחרונות והבינני באמצע שהיא מעין כל האמצעיות. חוץ מימות הגשמים, שאינו מתפלל הבינני, מפני שצריך לומר שאלה בברכת השנים, וחוץ ממוצאי שבתות וימים טובים, שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת: **ד העושה תפלתו קבע.** שתפלתו דומה עליו כמשוי. ולשון קבע, שאומר חוק קבוע עלי להתפלל וצריך אני לצאת ממנה: **מתפלל תפלה קצרה.** ומה היא תפלה קצרה, שאומר הושע ה׳ את עמך וגו׳: **בכל פרשת העבור.** אפילו בשעה שהם פורשים לעבירה יהיו צרכיהם גלוים לפניך לרחם עליהם. פרשת, לשון פרישה. העבור, של עבירה. ואין הלכה כרבי יהושע, אלא התפלה שמתפללים במקום סכנה היא, צרכי עמך מרובים וכו׳. ומתפלל אדם אותה כשהוא מהלך, ואינו מתפלל לא שלש ראשונות ולא שלש אחרונות, וכשיעבור מקום הסכנה ותתיישב דעתו, צריך לחזור ולהתפלל תפלה כתקנה, אם לא עברה עונתה:

צָרְכֵיהֶם לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה: **ה** הָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, יֵרֵד. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לֵירֵד, יַחֲזִיר אֶת פָּנָיו, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת פָּנָיו, יְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ כְּנֶגֶד (בֵּית) קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים: **ו** הָיָה יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה אוֹ בַקָּרוֹן אוֹ בָאַסְדָּה, יְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים: **ז** רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אֵין תְּפִלַּת הַמּוּסָפִין אֶלָּא בְּחֶבֶר עִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, בְּחֶבֶר עִיר וְשֶׁלֹּא בְחֶבֶר עִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ, כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶבֶר עִיר, הַיָּחִיד פָּטוּר מִתְּפִלַּת הַמּוּסָפִין:

front of you. Blessed are You, O Lord, Who hearkens to prayer" [the law is not in accordance with Rabbi Yehoshua; rather, the prayer "The needs of Your people are great ..." is recited and when he is out of danger, he recites the full prayers, provided it is still the proper time].

(5) If he is riding on a donkey he dismounts and prays. If he is unable to dismount, he should turn his face [towards Jerusalem; the law is that he turns his face and does not dismount because his mind would not be clear if he dismounted, even if there were someone to hold his steed]; and if he cannot turn his face, he should direct his thoughts towards the Holy of Holies.

(6) If he is traveling on a ship, in a wagon, or on a raft, he should direct his thoughts towards the Holy of Holies.

(7) Rabbi Elazar ben Azariah says: The *musaf* prayers are to be said only with the local congregation [i.e., with a *minyan* and not privately]; the Rabbis, however, say: Either with or without the congregation. Rabbi Yehudah said in his name [the name of Rabbi Elazar ben Azariah]: Wherever there is a congregation, an individual is exempt from saying the *musaf* prayer [if he prays alone; the law is in accordance with the Rabbis].

רבנו עובדיה מברטנורא

ה היה רוכב על החמור ירד. אין הלכה כסתם משנה זו, אלא בין יש לו מי שיאחוז חמורו בין אין לו מי שיאחוז חמורו לא ירד, מפני שאין דעתו מיושבת עליו כשהוא יורד: **יחזיר את פניו.** לצד ירושלים שנאמר (מלכים א ח) והתפללו אליך דרך ארצם: **יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים.** שנאמר (שם) והתפללו אל המקום הזה: **ו באסדה.** עצים הרבה קשורים ומהודקים יחד ומשיטים אותם בנהר, ובני אדם הולכים עליהם, ובלשון מקרא (דברי הימים ב, ב) קרויין רפסודות: **ז אין תפלת המוספים אלא בחבר עיר.** בחבורת העיר, כלומר בצבור ולא ביחיד: **בחבר עיר ושלא בחבר עיר.** בין בצבור בין ביחיד: **רבי יהודה אומר משמו.** של רבי אלעזר בן עזריה. ואיכא בין תנא קמא לרבי יהודה, יחיד הדר בעיר שאין שם עשרה, לתנא קמא אליבא דרבי אלעזר דאמר לא תקנוה אלא בחבר עיר, יחיד זה פטור, ולרבי יהודה, אין יחיד פטור אלא כשהוא במקום י' ששליח ציבור פוטרו. והלכה כחכמים: